

Toelichting op Schoonste Winkelgebied Verkiezing 2017

1. Doelstelling en doelgroep

Doelstelling van de verkiezing

Nederland Schoon organiseert de Schoonste Winkelgebied Verkiezing om de volgende redenen:

- ✓ *Inventarisatie en monitoring*
Winkelgebieden hebben een grote impact op de algemene schoonbeleving van Nederlanders, maar scoren nog altijd lager (6,9) dan het landelijk gemiddelde (7,0). Met de metingen kan Stichting Nederland Schoon de ontwikkelingen hierin volgen.
- ✓ *Betrokkenheid*
Het betrekken van zo veel mogelijk partijen bij het schoon houden van de openbare ruimte is een meerjarige doelstelling van ons. De verkiezingen dragen hieraan bij.
- ✓ *Competitie en publiciteit*
Door ieder jaar een winkelgebied uit te roepen tot Nederlands Schoonste, ontstaat een competitie element en positieve publiciteit voor winkelgebieden die zaken goed geregeld hebben. Dit is een prikkel voor andere winkelcentra om hier zelf mee aan de slag te gaan.
- ✓ *Verbeteringen*
Door onderzoek te doen naar de situatie in verschillende winkelgebieden krijgen we meer inzicht in de oorzaken en gevolgen van zwerfafval. Met deze kennis kunnen wij winkelgebieden beter informeren, adviseren en ondersteunen.

Doelgroepen

Met de Schoonste Winkelgebied Verkiezing richten wij ons tot:

- ✓ *Gemeentes*. Economische Zaken (relatie ondernemers) en Beheer Openbare Ruimte (BOR), zij hebben de budgetten, contacten en autoriteit om winkelgebieden aan te pakken.
- ✓ *Ondernemers / winkeliers*. Zij ervaren – ook in economische zin – het rendement van een schone omgeving.
- ✓ *Beheerders*. Veelal hebben zij een langdurige betrokkenheid en weten wat er ‘op de werkvloer’ speelt. Het zijn waardevolle adviseurs bij samenwerkingsinitiatieven.
- ✓ *Eigenaren*. Zij profiteren indirect als hun huurders, de ondernemers, succesvol zijn.
- ✓ *Bezoekers*. Uiteindelijk doen we het allemaal voor hen!

2. Het onderzoek

Het onderzoek

Een deelnemend winkelgebied wordt op 3 manieren onderzocht:

- ✓ 1 observatie o.b.v. CROW beeldlatten
- ✓ 40 enquêtes onder bezoekers naar hun beleving, mening en gedrag
- ✓ 3 tot 5 enquêtes onder lokale ondernemers naar hun beleving, kennis en gedrag

Dit onderzoek vindt onaangekondigd plaats in de zomerperiode (juni t/m augustus) op een doordeweekse dag (dag en tijdstip zijn dus niet van tevoren bekend).

Metingen worden verricht door MOA-gecertificeerde onderzoekers.

Tijdens dit onderzoek wordt gekeken naar:

- ✓ De schoongraad en schoonbeleving van het winkelgebied.
- ✓ De schoongraad en beleving van andere omgevingselementen in de openbare ruimte.
- ✓ De mening van bezoekers over schoonmaak en afvalbakken.
- ✓ Het gedrag van bezoekers in het winkelgebied.
- ✓ De getoonde en ervaren betrokkenheid van bezoekers, ondernemers en gemeente.
- ✓ Het (economisch) rendement van schoon.

De rapportage

Iedere deelnemende gemeente krijgt na afloop van de verkiezing een rapportage met daarin:

- ✓ Een overzicht van de landelijke cijfers.
- ✓ Een overzicht van de gemeente cijfers.
- ✓ De ranglijst gemeenten.
- ✓ De ranglijst van de eigen winkelgebieden.
- ✓ Een score dashboard van ieder individueel winkelgebied in de gemeente.
- ✓ Een toelichting op het onderzoek.
- ✓ De gebruikte vragenlijst en observatieformulier.

Alle rapportages worden via de website van NederlandSchoon openbaar gemaakt.

Het dashboard

Naast de rapportage worden alle resultaten vanaf dit jaar (2017) ook beschikbaar gesteld via een online dashboard. Het dashboard bevat meer gegevens dan de rapportage (omdat we hier niet gebonden zijn aan 1 pagina) en biedt tevens de mogelijkheid om resultaten te vergelijken.

3. De selectie winkelgebieden

Locatus database

Voor het selecteren van winkelgebieden maakt Stichting Nederland Schoon gebruik van de Locatus winkeldatabase en de gegevens die deze database bevat over:

- ✓ Winkelvloeroppervlakte
- ✓ Aantal verkooppunten
- ✓ Type winkelgebied
- ✓ GPS coördinaten van winkelgebied

Alleen winkelgebieden die voorkomen in de Locatus database kunnen deelnemen aan de verkiezing.

Basisselectie

De basisselectie bevat winkelgebieden uit de grootste 27 gemeenten van Nederland. Deze selectie is samengesteld op basis van de volgende criteria:

- ✓ Alle winkelgebieden met minimaal 2.000 m² winkelvloeroppervlakte.
- ✓ Alle winkelgebieden met minimaal 10 verkooppunten.
- ✓ In iedere binnenstad met meer dan 200 verkooppunten worden minimaal 2 meetpunten geselecteerd, die achteraf worden samengevoegd tot één gemiddelde score voor de gehele binnenstad/hoofdwinkelgebied.
- ✓ De selectie richt zich op binnensteden en wijk- en buurtcentra. Grootschalige concentraties (bijv. woonboulevards) en speciale winkelgebieden zijn uitgesloten van deelname.

NederlandSchoon evalueert deze selectie jaarlijks en kan in overleg met de gemeente besluiten om winkelgebieden toe te voegen of te laten vervallen.

Extra gemeenten

Om de schaal en impact van de Verkiezing Schoonste Winkelgebied te vergroten, heeft Stichting Nederland Schoon, naast de grootste 27 gemeenten, in 2017 nog enkele andere grote gemeenten toegevoegd, om daarmee de gehele G75 (grootste 75 gemeenten van Nederland o.b.v. inwoneraantal) in het onderzoek te hebben.

Voor de selectie van winkelgebieden in deze gemeenten zijn dezelfde criteria gehanteerd als bij de basisselectie. De selectie is echter niet uitputtend (bevat niet altijd alle winkelgebieden binnen de gemeente die binnen de selectie criteria vallen) en richt zich op de grootste en relevantste winkelgebieden binnen de gemeente.

Aanvullende aanmeldingen

Gemeentes, vastgoedbeheerders en andere marktpartijen konden in het voorjaar van 2016 hun winkelgebieden aanmelden voor deelname en bekostigen dit zelf. Deze ‘aanvullende’ winkelgebieden zijn toegevoegd aan het onderzoek en worden mee genomen in de ranglijst, rapportage en analyse. Winkelgebieden toegevoegd via aanmelding moeten voldoen aan dezelfde selectie criteria als de basiselectie. In kleine gemeentes kunnen winkelgebieden met minimaal 1.000 m² winkelvloeroppervlakte of met minimaal 5 verkooppunten ook worden toegevoegd wanneer uit overleg en observatie blijkt dat het winkelgebied een belangrijke wijk/buurtfunctie heeft. Deze winkelgebieden vallen echter buiten de ranglijst, zie ‘4. Bijzonderheden en uitzonderingen’.

Wanneer wel/niet betalen voor je winkelgebieden

In 2013 is NederlandSchoon gestart met de Verkiezing van het Schoonste Winkelgebied. In dat jaar is de verkiezing gehouden in de 25 grootste steden. Al snel is dit uitgebreid naar de G27 om de parallel te kunnen trekken met de ‘wedstrijd’ Beste Binnenstad. Vanaf 2015 konden gemeentes zichzelf aanmelden voor deelname aan de Verkiezing. Omdat de doelstelling van NederlandSchoon is om schoon in winkelgebieden te agenderen en hier blijvend aandacht voor te vragen, is in 2016 besloten een belangrijk deel van de gemeentes in de categorie G27-G75 (selectie op inwonertal van de gehele gemeente) toe te voegen. Voor dit jaar is de doelstelling alle 75 grootste gemeentes in de metingen mee te nemen en daarmee de dekking verder te vergroten.

Uitbreiding van de Verkiezing is – bij een gelijkblijvend budget – alleen mogelijk als steeds meer gemeentes – op vrijwillige basis – de gehele of een deel van de kosten voor hun rekening nemen (d.m.v. financiering uit de zwerfafvalvergoeding). Derhalve zijn we gemeentes – ook de G27 – gaan vragen een bijdrage te doen, waarbij we hebben benadrukt dat het om een vrijwillige bijdrage gaat en dat er door ons ook gemeten wordt zonder bijdrage. Afgelopen jaar hebben zo’n 35 gemeentes zelf (een deel van) de kosten gedragen. Doelstelling is dat uiteindelijk alle gemeentes tenminste 50% van de kosten voor hun rekening nemen.

Wij realiseren ons dat deze aanpak er toe leidt dat sommige gemeentes alle kosten vanuit de zwerfafvalvergoeding betalen, een deel van de gemeentes een deel van de kosten hieruit betaalt, maar dat er ook een groep gemeentes is die minder prioriteit geven aan schone winkelgebieden en derhalve geen bijdrage doen.

Dat is geen ideale situatie, maar we geloven in de aanpak en zien dat veel gemeentes samen met ondernemers, beheerders en andere betrokkenen letterlijk de handschoen oppakken. We denken dat de Verkiezing hiertoe een goed instrument is en daarom is het voor NederlandSchoon van groot belang dat in alle grote gemeentes de winkelgebieden worden gemeten (ook i.v.m. data / kennis).

De komende jaren zullen we blijven proberen de bijdragen van gemeentes te vergroten. Uiteindelijk willen wij naar een evenwichtiger situatie. Wij rekenen op uw begrip en uw bijdrage.

4. Bijzonderheden en uitzonderingen selectie

De situatie in binnensteden

Het centrum van de grootste plaats in de gemeente is de binnenstad of het hoofdwinkelgebied (hierna te noemen: hoofdwinkelgebied).

- ✓ Wanneer het hoofdwinkelgebied meer dan 200 verkooppunten bevat zijn meerdere meetpunten in het hoofdwinkelgebied geselecteerd om een beter beeld te krijgen van dit relatief grote gebied. Ook kleinere hoofdwinkelgebieden kunnen meerdere meetpunten hebben, wanneer dit in overleg met de gemeente en/of NederlandSchoon relevant wordt geacht.
- ✓ Deze meetpunten worden apart gemeten en gerapporteerd in de eindrapportage, maar voor de ranglijst wordt de gemiddelde score van alle meetpunten in het hoofdwinkelgebied gehanteerd.
- ✓ Het schooncijfer van het hoofdwinkelgebied is daarom:
 - Het gemiddelde van het schooncijfer van alle meetpunten in dat hoofdwinkelgebied.
 - In het gemeente cijfer telt het hoofdwinkelgebied dus ook als één winkelgebied mee.

Uitsluiting winkelgebieden ranglijst

Winkelgebieden worden uitgesloten van de 'winkelgebieden ranglijst' (zie 5. Cijfers en ranglijsten) wanneer één van de onderstaande omstandigheden van toepassing is:

- ✓ Het winkelgebied valt buiten de selectie criteria omdat het te klein is (kleiner dan 2.000m² of minder dan 10 verkooppunten).
- ✓ Het winkelgebied valt buiten de selectie criteria omdat het afwijkend is (een grootschalige concentratie of speciaal winkelgebied).
- ✓ Het winkelgebied is overdekt en meting heeft binnen plaatsgevonden (i.v.m. oneerlijke concurrentie).

5. Cijfers en ranglijsten

De cijfers van de winkelgebieden

Het schooncijfer van het winkelgebied wordt als volgt bepaald:

- ✓ Minimaal 40 enquêtes van bezoekers
- ✓ Bezoekers geven een cijfer voor de 2 vragen:
 - Hoe schoon vindt u dit winkelgebied in het algemeen?
 - Hoe schoon vindt u dit winkelgebied op dit moment?
- ✓ Deze twee cijfers worden gemiddeld, wat resulteert in één schooncijfer per winkelgebied op de 'winkelgebieden ranglijst'.
- ✓ De ranglijst wordt bepaald op 4 decimalen. Bij een gelijke score op de ranglijst wordt gekeken naar de score op 'hoe schoon vindt u dit winkelgebied *op dit moment*'. Het winkelgebied met een hogere score op deze vraag krijgt een hogere plaats op de ranglijst.
- ✓ Het winkelgebied met het hoogste gemiddelde cijfer wordt uitgeroepen tot 'Schoonste Winkelgebied van Nederland'.
- ✓ Winkelgebieden die eenmaal hebben gewonnen, kunnen in de 3 daaropvolgende jaren niet uitgeroepen worden tot winnaar.

Het cijfer van de gemeente

Het cijfer van de gemeente is het gemiddelde van alle participerende winkelgebieden binnen de betreffende gemeente. Vaak liggen deze winkelgebieden in één woonplaats.

- ✓ Hierin telt het hoofdwinkelgebied als één winkelgebied (zie 3. Situatie binnensteden).
- ✓ Het cijfer van de gemeente wordt alleen berekend als er minimaal 3 winkelgebieden in de gemeenten zijn onderzocht. Minder dan 3 winkelgebieden resulteert in uitsluiting van de gemeente ranglijst. Winkelgebieden komen dan wel apart op de 'winkelgebieden ranglijst', maar de gemeente als geheel komt niet op de 'gemeente ranglijst'. De reden hiervoor is dat er wordt gestreefd naar een representatief beeld. Een minimum van 3 winkelgebieden is daarvoor als ondergrens aangehouden.
- ✓ Wanneer een gemeente bestaat uit meerdere (relatief kleine) plaatsen, telt het centrum (= hoofdwinkelgebied) van ieder van deze plaatsen als apart winkelgebied. Er zijn dan dus tenminste drie plaatsen nodig. Deelname van het centrum van de grootste plaats van de gemeente is dan een vereiste en dit centrum wordt dan beschouwd als het hoofdwinkelgebied van de betreffende gemeente.
- ✓ De gemeente met het hoogste gemiddelde cijfer wordt uitgeroepen tot 'Gemeente met de schoonste winkelgebieden'.

Splitsing gemeente ranglijst

Net zoals er van alle winkelgebieden een 'winkelgebieden ranglijst' wordt gemaakt, wordt er van de gemeenten een 'gemeenten ranglijst' gemaakt. Omdat gemeenten qua karakter, opbouw en omvang flink van elkaar kunnen verschillen, zal er vanaf 2016 gewerkt worden met twee ranglijsten:

- ✓ G25 ranglijst, met de grootste 25 gemeenten o.b.v. inwoneraantal (CBS; peildatum 1-5-2017)
- ✓ Overige gemeenten ranglijst, met alle andere deelnemende gemeenten.

6. Vragen en opmerkingen

Neem contact op met:

Anne van Santen, projectleider (jr.)

avansanten@nederlandschoon.nl